

ราชาศัพท์

อ.สุภัคธัช สุธนภิญโญ

ความหมายของคำราชาศัพท์

ราชาศัพท์ แปลว่า ศัพท์สำหรับพระราชา ในที่นี้จะใช้หมายถึงภาษาที่ใช้สำหรับพูดถึง หรือพูดกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์เท่านั้น เป็นภาษาที่มีการดัดแปลง ตกแต่งถ้อยคำสำนวนภาษา และวิธีการใช้ให้สภาพเหมาะสมและไพเราะ เพื่อแสดงถึงความรู้สึยกยก่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 55)

ราชาศัพท์ หมายถึง คำจำพวกหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษเป็นคำที่ใช้แก่พระมหากษัตริย์และเจ้านาย เช่น คำว่า พระเนตร พระกรรณ พระบาท พระหัตถ์ สรง เสวย (สำนักงานสร้างเสริมเอกลักษณ์ของชาติ, 2564 : 10)

ความหมายของคำราชาศัพท์

กาญจนา นาคสกุล (2542 : 129) กล่าวว่า วิธีการใช้ราชาศัพท์ในภาษาไทยนั้นเป็นวิธีการที่คนธรรมดาใช้คำพิเศษที่จัดว่าไพเราะ มีศักดิ์สูง เมื่อพูดกับหรือพูดถึงพระราชาหรือพูดกับคนที่มีฐานะสูงกว่า แต่พระราชาหรือผู้ที่อยู่ในฐานะที่สูงนั้นไม่ต้องใช้คำราชาศัพท์ ราชาศัพท์จึงแปลว่า คำที่มีไว้ใช้พูดกับพระราชาและพูดถึงพระราชา

ราชบัณฑิตยสภา (2563 : 13) กล่าวว่า ราชาศัพท์นี้เป็นถ้อยคำที่สังคมไทยใช้เป็นแบบแผน และพัฒนาสืบต่อมาจนเป็นเอกลักษณ์และเป็นวัฒนธรรมของชาตินับแต่โบราณและตราบจนปัจจุบัน ซึ่งนักวิชาการทางประวัติศาสตร์และทางภาษาไทยแสดงที่มาของราชาศัพท์ไว้เป็นนัยเดียวกัน กล่าวคือ ราชาศัพท์เกิดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของชาติให้สูงกว่าบุคคลอื่น ๆ ในชาติ

ความหมายของคำราชาศัพท์

หากพิจารณาตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548 : 6-7) กล่าวว่าราชาศัพท์เป็นทำเนียบภาษาที่ใช้วัจนลีลาตายตัว (Frozen style) เพราะราชาศัพท์เป็นศัพท์ที่คนสามัญใช้เมื่อพูดถึงหรือพูดกับพระเจ้าแผ่นดินและพระบรมวงศานุวงศ์ ภาษาที่ใช้กราบบังคมทูลนี้มีความแตกต่างจากภาษาที่ใช้พูดกันทั่วไป ความแตกต่างดังกล่าวนี้เกิดจากคำศัพท์และลักษณะประโยคที่ต่างไปจากไวยากรณ์ของภาษาปรกติ ทั้งยังมีการใช้ภาษาต่างไปตามชั้นของพระราชวงศ์ด้วย ส่วนที่กล่าวว่า เป็นวัจนลีลาตายตัวก็เนื่องจากราชาศัพท์มีลักษณะเด่นตรงที่ความอลังการ ความซับซ้อน และความเป็นภาษาเก่าแก่ที่ใช้มานานในสังคม

ที่มาของคำราชาศัพท์

ราชาศัพท์ ได้พัฒนามาจากความรู้สึยกยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์ มีการใช้คำราชาศัพท์มาก่อนสมัยสุโขทัยแล้ว (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 56-57)

ราชาศัพท์ เกิดขึ้นในชั้นแรกเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็น พระประมุขของชาติ ให้สูงกว่าคนในชาติ คำที่ใช้เป็นราชาศัพท์ของไทย ส่วนใหญ่เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต และเขมร (สำนักงานสร้างเสริมเอกลักษณ์ของชาติ, 2564 : 10)

ที่มาของคำราชาศัพท์ (ต่อ)

คำเขมรที่ต่อมานำมาใช้เป็นราชาศัพท์นั้น ในศิลาจารึกสุโขทัยหลักต่าง ๆ มีใช้อยู่มากและใช้แก่คนสามัญทั่วไป มิได้ใช้แก่พระมหากษัตริย์ เช่น

- **ศิลาจารึกสุโขทัย หลักที่ 1 จารึกพ่อขุนรามคำแหง**
คำว่า ทรง “คนในเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน” (บรรทัดที่ 9 ด้าน 2)
- **ศิลาจารึกสุโขทัย หลักที่ 2 จารึกวัดศรีชุม (พุทธศักราช 1884-1910)**
คำว่า เสด็จ “พระศรีรัตนมหาธาตุเจ้ากู่ลูกหนึ่งมีพรรณงามดั่งทอง... เสด็จมาแต่กลางหาว” (บรรทัดที่ 66 ด้าน 2)

ที่มาของคำราชาศัพท์ (ต่อ)

ส่วนที่ใช้คำภาษาสันสกฤตและภาษาบาลีเป็นราชาศัพท์นั้น พระวรวงศ์วิสิฐกล่าวไว้ในหนังสือหลักภาษาไทย ว่าเป็นเพราะคำทั้งสองนี้เป็นคำทางพระศาสนาซึ่งถือว่าเป็นคำสูง จึงนำมาใช้เป็นราชาศัพท์ด้วย (สำนักงานสร้างเสริมเอกลักษณ์ของชาติ, 2564 : 11)

หลักเกณฑ์คำราชาศัพท์ มีใช้เป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในสมัยอยุธยา “ราชาศัพท์ที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรฉบับแรก เห็นจะเป็น **กถุมณฑิยรบาล** ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยา ในกถุมณฑิยรบาลฉบับนี้มีพระราชกำหนดถ้อยคำที่จะใช้กราบทูลคำที่ใช้เรียกสิ่งของ เครื่องใช้ และวิธีใช้คำรับ อาจถือเอาเป็นราชาศัพท์ฉบับแรกได้ (สำนักงานสร้างเสริมเอกลักษณ์ของชาติ, 2564 : 12)

วิธีใช้คำราชาศัพท์ในภาษาไทย

ราชาศัพท์เป็นภาษาที่ใช้เพื่อการยกย่อง จึงเป็นภาษาที่ราษฎรหรือบุคคลผู้น้อยใช้เมื่อพูดถึงหรือพูดกับพระราชวงศ์ตามศักดิ์ของพระราชวงศ์นั้น ๆ คำศัพท์คำหนึ่ง ๆ จึงอาจมีราชาศัพท์หลายคำที่กำหนดให้เหมาะกับศักดิ์ของพระราชวงศ์แต่ละพระองค์

- โดยทั่วไปอาจถือเป็นหลักว่า คำที่มีตัวประกอบมากกว่าจะใช้กับผู้ที่มีศักดิ์สูงกว่า

คำยาวกว่า ใช้กับผู้ที่มีศักดิ์สูงกว่า

คำสั้นกว่า ใช้กับผู้ที่มีศักดิ์ต่ำกว่า

ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และ ใต้ฝ่าพระบาท

วิธีใช้คำราชาศัพท์ในภาษาไทย (ต่อ)

- การประกอบคำขึ้นเป็นราชาศัพท์ **ไม่ควรที่จะสร้างคำราชาศัพท์ขึ้นใช้ตามอำเภอใจ**
- คำที่กำหนดให้ใช้ในรัชกาลหนึ่ง เมื่อเปลี่ยนรัชกาลอาจไม่ต้องด้วยพระราชนิยม ราชาศัพท์ที่จะกราบบังคมทูลก็ต้องเปลี่ยนไป ตามพระราชนิยมนั้น
- ถ้อยคำในภาษาเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา คำราชาศัพท์ก็เกิดขึ้นใหม่ได้เช่นเดียวกัน

วิธีใช้คำราชาศัพท์ในภาษาไทย (ต่อ)

- วิธีการแต่งคำให้เป็นราชาศัพท์ โดยทั่วไปใช้การเติมหน่วยคำเติม ทรง นำหน้ากริยา เติมหน่วยคำเติม พระ หน้าคำนาม แต่การเติมนั้นมิใช่เป็นกฎตายตัวว่าจะต้องเติมทุกคำ ต้องพิจารณาความไพเราะและความเหมาะสมด้วย

หน่วยคำเติม ทรง นำหน้ากริยา

หน่วยคำเติม พระ หน้าคำนาม

การจัดลำดับชั้นบุคคลที่จะต้องใช้ราชาศัพท์

- 1) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 2) สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
- 3) สมเด็จพระบรมวงศ์
- 4) สมเด็จพระเจ้าฟ้า
- 5) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า
- 6) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
- 7) หม่อมเจ้า

(บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 59-61)

ราชาศัพท์

พระบรมวงศานุวงศ์ ปัจจุบัน

*คำบางคำใช้เสมอพระเจ้าแผ่นดิน

*ลำดับพระอิสริยยศและอิสริยยศดีนี้จัดเรียงขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ระดับของการใช้คำราชาศัพท์เท่านั้น มิใช่ลำดับโดยละเอียดตามโบราณราชประเพณี

คำที่ต้องแต่งให้เป็นคำราชาศัพท์

คำที่ต้องแต่งหรือดัดแปลงรูปให้เป็นราชาศัพท์ ได้แก่ คำอ่างถึง คำขึ้นต้น คำลงท้าย คำรับ
คำสรรพนาม คำนาม คำกริยา และสำนวนบางสำนวน

1. คำอ้างถึง

คำอ้างถึง หมายถึง คำที่ใช้ในการเอ่ยถึงบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ชื่อของบุคคล ยศ ตำแหน่ง และอาจรวมหน้าที่ที่ปฏิบัติด้วย ในภาษาไทยคำเหล่านี้ใช้เป็นคำอ้างถึงและใช้อย่างคำบุรุษสรรพนาม (บรรทัดฐานภาษาไทย(บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 61)

คนไทยถือกันมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า จะออกชื่อท่านผู้ใหญ่ตรงๆ มิได้ เป็นการขาดความเคารพ” (ภาवास บุนนาค 2535 : 27) ในการกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ ให้ใช้คำบอกตำแหน่งหรือคำแสดงพระอิสริยยศ

หมวดที่ ๑

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร	พระบาทสมเด็จพระ พระมหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร	<u>สรรพนามบุรุษที่ ๑</u> - ข้าพระพุทธเจ้า <u>สรรพนามบุรุษที่ ๒</u> - ใต้ฝ่าละออง ธุลีพระบาท	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อเจ้าของหนังสือ) ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบ ฝ่าละอองธุลีพระบาท <u>คำลงท้าย</u> ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ) (หรือจะนำคำว่า ขอเดชะ มาไว้ท้ายชื่อเจ้าของหนังสือก็ได้)	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม <u>คำลงท้าย</u> ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ / พระพุทธเจ้าข้าขอรับ ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ (ใช้ในการ กราบบังคมทูลของทหารทุกเหล่า ทุกระดับ)
<u>คำอ่าน</u> พระ-บาด-สม-เด็จ-พระ-บอ-รม-ชะ- นะ-กา-ธิ-เบต-มะ-หา-พู-มิ-พน-อะ- ดุน-ยะ-เดด-มะ-หา-ราด-บอ-รม-มะ- นาถ-บอ-พิต	<u>คำอ่าน</u> พระ-บาด-สม-เด็จ- พระ-มะ-หา-พู-มิ- พน-อะ-ดุน-ยะ-เดด- มะ-หา-ราด-บอ-รม- มะ-นาถ-บอ-พิต			
<u>ภาษาอังกฤษ</u> His Majesty King Bhumibol Adulyadej The Great				

หมวดที่ ๑

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง คำอ่าน สม-เด็จ-พระ-นาง-เจ้า-สิ-หริ-กิต- พระ-บอ-รม-รา-ชิ-นี-นาถ-พระ-บอ- รม-มะ(ออกครึ่งเสียง)-ราด-ชะ-ชน- นะ-นี-พัน-ปี-หลวง ภาษาอังกฤษ Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother	สมเด็จพระบรมราช ชนนีพันปีหลวง คำอ่าน สม-เด็จ-พระ-บอ-รม- มะ(ออกครึ่งเสียง)- ราด-ชะ-ชน-นะ-นี- พัน-ปี-หลวง	สรพนามบุรุษที่ ๑ - ข้าพระพุทธเจ้า สรพนามบุรุษที่ ๒ - ใต้ฝ่าละอองธุลี พระบาท	คำขึ้นต้น ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อเจ้าของหนังสือ) ขอพระราชทานพระราชมโหรี กราบบังคมทูลทูลเกล้าฯขอเดชะ คำลงท้าย ควรมิควรถวาย / สุดแต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ) (หรือจะนำคำว่า ขอเดชะ มาไว้ท้ายชื่อเจ้าของหนังสือก็ได้)	คำขึ้นต้น ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม คำลงท้าย ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ / พระพุทธเจ้าข้าขอรับ ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ (ใช้ในการ กราบบังคมทูลของทหารทุกเหล่า ทุกระดับ)

หมวดที่ ๒

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้า เจ้าอยู่หัว คำอ่าน พระ-บาด-สม-เด็ด-พระ-ปะ-ระ-เมน- ทะ-ระ-รา-มา-ทิบ-บอ-ตี-สี-สิน- ทร(ออกเสียงเบา)-มะ-ทา-วะ-ชิ- รา-ลง-กอน-มะ-หิ-สอน-พู-มิ-พน- รัต-ชะ-วะ-ราช-กุน-กิ-ติ-สิ-หริ-สม- บุน-อะ-ดุน-ยะ-เดด-สะ-หยาม-มิน- ทร-ที-เบด-รัต-วะ-โร-ดม-บอ-รม- มะ-นาด-ทะ-บอ-พิด-พระ-วะ-ชิ-ระ- เกล้า-เจ้า-อยู่-หัว ภาษาอังกฤษ His Majesty King Maha Vajiralongkorn Phra Vajiraklaochaoyuhua	พระบาทสมเด็จพระ พระวชิรเกล้า เจ้าอยู่หัว คำอ่าน พระ-บาด-สม-เด็ด- พระ-วะ-ชิ-ระ-เกล้า- เจ้า-อยู่-หัว	สรรพนามบุรุษที่ ๑ - ข้าพระพุทธเจ้า สรรพนามบุรุษที่ ๒ - ได้ฝ่าละอองธุลี พระบาท	คำขึ้นต้น ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อเจ้าของหนังสือ) ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบ ฝ่าละอองธุลีพระบาท คำลงท้าย ควรมิควแล้วแต่ / สุดแต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ) (หรือจะนำคำว่า ขอเดชะ มาไว้ท้ายชื่อเจ้าของหนังสือก็ได้)	คำขึ้นต้น ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม คำลงท้าย ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ / พระพุทธเจ้าข้าขอรับ ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ (ใช้ในการ กราบบังคมทูลของทหารทุกเหล่า ทุกระดับ)

หมวดที่ ๒

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
<p>สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี</p> <p><u>คำอ่าน</u></p> <p>สม-เด็จ-พระ-นาง-เจ้า-สุ-ทิ-ดา-พัช- ชะ-ระ-สุ-ธา-พิ-มน-ลัก-พระ-บอ-รม- รา-ชี-นี</p> <p><u>ภาษาอังกฤษ</u></p> <p>Her Majesty Queen Suthida Bajrasudhabimalalakshana</p>	<p>สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี</p> <p><u>คำอ่าน</u></p> <p>สม-เด็จ-พระ-นาง- เจ้า-พระ-บอ-รม-รา- ชี-นี</p>	<p><u>สรพนามบุรุษที่ ๑</u></p> <p>- ข้าพระพุทธเจ้า</p> <p><u>สรพนามบุรุษที่ ๒</u></p> <p>- ได้ฝ่าละอองธุลี พระบาท</p>	<p><u>คำขึ้นต้น</u></p> <p>ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณา ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท</p> <p>ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อเจ้าของหนังสือ) ขอพระราชทานพระราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบ ฝ่าละอองธุลีพระบาท</p> <p><u>คำลงท้าย</u></p> <p>ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ)</p>	<p><u>คำขึ้นต้น</u></p> <p>ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณา ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท</p> <p><u>คำลงท้าย</u></p> <p>ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม / ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม</p>

หมวดที่ ๒

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทราเทพยวดี	สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา ฯ	<u>สรพนามบุรุษที่ ๑</u> - ข้าพระพุทธเจ้า <u>สรพนามบุรุษที่ ๒</u> - ไต่ฝ่าพระบาท	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอพระราชทานกราบทูล สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา ฯ ทราบบฝ่าพระบาท <u>คำลงท้าย</u> ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ)	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอพระราชทานกราบทูลทราบบฝ่าพระบาท <u>คำลงท้าย</u> ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม
<u>คำอ่าน</u> สม-เด็ด-พระ-เจ้า-ลูก-เทอ-เจ้า-ฟ้า- พัช-ระ-กิ-ติ-ยา-พา-นะ-เรน-ทิ- รา-เทบ-พะ-ยะ-วะ-ดี	<u>คำอ่าน</u> สม-เด็ด-พระ-เจ้า-ลูก- เทอ-เจ้า-ฟ้า-พัช-ระ- กิ-ติ-ยา-พา			
<u>ภาษาอังกฤษ</u> Her Royal Highness Princess Bajrakitiyabha Narendradebyavati				

หมวดที่ ๒

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัฒนวรี นารีรัตน์ราชกัญญา คำอ่าน สม-เด็ด-พระ-เจ้า-ลูก-เธอ-เจ้า-ฟ้า- สิ-หริ-วัน-วะ-รี-นา-รี-รัต-ราต-ชะ- กัน-ยา ภาษาอังกฤษ Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya	สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัฒนวรี ฯ คำอ่าน สม-เด็ด-พระ-เจ้า- ลูก-เธอ-เจ้า-ฟ้า- สิ-หริ-วัน-วะ-รี	สรรพนามบุรุษที่ ๑ - ข้าพระพุทธเจ้า สรรพนามบุรุษที่ ๒ - ได้ฝ่าพระบาท	คำขึ้นต้น ขอพระราชทานกราบทูล สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัฒนวรี ฯ ทราบบฝ่าพระบาท คำลงท้าย ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ)	คำขึ้นต้น ขอพระราชทานกราบทูลทราบบฝ่าพระบาท คำลงท้าย ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม

หมวดที่ ๒

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร	สมเด็จพระเจ้า ลูกยาเธอ เจ้าฟ้า ทีปังกรรัศมีโชติ ฯ	<u>สรรพนามบุรุษที่ ๑</u> - ข้าพระพุทธเจ้า <u>สรรพนามบุรุษที่ ๒</u> - ได้ฝ่าพระบาท	คำขึ้นต้น ขอพระราชทานกราบทูล สมเด็จพระเจ้า ลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ ฯ ทราบฝ่าพระบาท	คำขึ้นต้น ขอพระราชทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท
คำอ่าน สม-เด็จ-พระ-เจ้า-ลูก-ยา-เทอ-เจ้า- ฟ้า-ที-ปัง-กอน-รัต-สะ-หมี-โชติ-มะ- หา-วะ-ชิ-โรต-ตะ-มาง-กูณ-สิ-หริ-วิ- บูล-รัต-ชะ-กุ-มาน	คำอ่าน สม-เด็จ-พระ-เจ้า- ลูก-ยา-เทอ-เจ้า-ฟ้า- ที-ปัง-กอน-รัต-สะ- หมี-โชติ		คำลงท้าย ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ)	คำลงท้าย ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม
ภาษาอังกฤษ His Royal Highness Prince Dipangkorn Rasmijoti				

หมวดที่ ๓

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาดจักษีสรินธร มหาวชิราลงกรณวราชนกคดี สิริกิติ์กสิกรรมพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี <u>คำอ่าน</u> สม-เด็จ-พระ-กะ-นิศ-ธา-ที-ราศ- เจ้า-กรม-สม-เด็จ-พระ-เทบ-พะ-รัต- ราศ-สุ-ดา-เจ้า-ฟ้า-มะ-หา-จัก-กรี-สิ- ริน-ทอน-มะ-หา-วะ-ชี-รา-ลง-กอน- วอ-ระ-ราศ-ชะ-พัก-ดี-สิ-หริ-กิด-จะ (ออกครึ่งเสียง) -กา-ริ-นี-พี-ระ-ยะ- พัศ-รัต-ทะ-สี-มา-คุ-นา-กอน-ปี-ยะ- ชาศ-สหายม-บอ-รม-มะ-ราศ-ชะ- กุ-มา-รี <u>ภาษาอังกฤษ</u> Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn	สมเด็จพระ กนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี <u>คำอ่าน</u> สม-เด็จ-พระ-กะ-นิศ- ธา-ที-ราศ-เจ้า-กรม- สม-เด็จ-พระ-เทบ-พะ- รัต-ราศ-สุ-ดา-สหายม- บอ-รม-มะ-ราศ-ชะ- กุ-มา-รี	<u>สรพนามบุรุษที่ ๑</u> - ข้าพระพุทธเจ้า <u>สรพนามบุรุษที่ ๒</u> - ได้ฝ่าละอองพระบาท	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอพระราชทานกราบบังคมทูล สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทราบฝ่าละอองพระบาท <u>คำลงท้าย</u> ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ)	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทรงทราบฝ่าละอองพระบาท <u>คำลงท้าย</u> ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม / ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

หมวดที่ ๓

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระ ศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระ ศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี	สรพนามบุรุษที่ ๑ - ข้าพระพุทธเจ้า สรพนามบุรุษที่ ๒ - ได้ฝ่าพระบาท	คำขึ้นต้น ขอพระราชทานกราบทูล สมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทราบฝ่าพระบาท คำลงท้าย ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า (ลงชื่อ)	คำขึ้นต้น ขอพระราชทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท คำลงท้าย ควรมิควรแล้วแต่ / สุดแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม
คำอ่าน สม-เด็จ-พระ-เจ้า-น้อง-นาง-เธอ- เจ้า-ฟ้า-จุ-ลา-พอน-วะ-ลัย-ลัก-อัก- คระ-ราด-ชะ-กุ-มา-รี-กรม-พระ-สี- สะ-หวาง-คะ-วัต-วอ-ระ-ขัต-ติ-ยะ- ราด-ชะ-นา-รี	คำอ่าน สม-เด็จ-เจ้า-ฟ้า-กรม- พระ-สี-สะ-หวาง-คะ- วัต-วอ-ระ-ขัต-ติ-ยะ- ราด-ชะ-นา-รี			
ภาษาอังกฤษ Her Royal Highness Princess Chulabhorn Krom Phra Srisavangavadhana				

หมวดที่ ๔

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า สิริภาจุฑาภรณ์	พระองค์เจ้าสิริภา จุฑาภรณ์	<u>สรรพนามบุรุษที่ ๑</u> - (ชาย)เกล้ากระหม่อม - (หญิง)เกล้ากระหม่อมฉัน	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอประทานกราบทูล พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ ทราบฝ่าพระบาท	<u>คำขึ้นต้น</u> ขอประทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท
<u>คำอ่าน</u> พระ-เจ้า-วอ-ระ-วง-เทอ-พระ- อง-เจ้า-สิ-หริ-พา-จุ-ทา-พอน	<u>คำอ่าน</u> พระ-อง-เจ้า-สิ-หริ- พา-จุ-ทา-พอน	<u>สรรพนามบุรุษที่ ๒</u> - ฝ่าพระบาท	<u>คำลงท้าย</u> ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด (ชาย)เกล้ากระหม่อม (ลงชื่อ) (หญิง)เกล้ากระหม่อมฉัน (ลงชื่อ)	<u>คำลงท้าย</u> ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด
<u>ภาษาอังกฤษ</u> Her Royal Highness Princess Siribhachudabhorn				

หมวดที่ ๔

พระปรมาภิไธย/พระนามาภิไธย คำอ่าน และสรพนาม คำขึ้นต้น คำลงท้าย ในการกราบบังคมทูล/กราบทูล

พระปรมาภิไธย/ พระนามาภิไธย	แบบย่อ	สรพนาม	คำขึ้นต้น/คำลงท้าย	
			การเขียนหนังสือกราบบังคมทูล/กราบทูล	การกราบบังคมทูล/กราบทูลด้วยวาจา
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า อติยาทรกิติคุณ คำอ่าน พระ-เจ้า-วอ-ระ-วง-เทอ-พระ-อง- เจ้า-อะ-ทิด-ตะ-ยา-ทอน-กิ-ติ-คุณ ภาษาอังกฤษ Her Royal Highness Princess Aditayadornkitikhun	พระองค์เจ้า อติยาทรกิติคุณ คำอ่าน พระ-อง-เจ้า-อะ- ทิด-ตะ-ยา-ทอน- กิ-ติ-คุณ	สรพนามบุรุษที่ ๑ - (ชาย) เกล้ากระหม่อม - (หญิง) เกล้ากระหม่อมฉัน สรพนามบุรุษที่ ๒ - ฝ่าพระบาท	คำขึ้นต้น ขอประทานกราบทูล พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอติยาทรกิติคุณ ทราบฝ่าพระบาท คำลงท้าย ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด (ชาย) เกล้ากระหม่อม (ลงชื่อ) (หญิง) เกล้ากระหม่อมฉัน (ลงชื่อ)	คำขึ้นต้น ขอประทานกราบทูลทราบฝ่าพระบาท คำลงท้าย ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

2. คำขึ้นต้น และ คำลงท้าย

คำขึ้นต้น หมายถึง คำกล่าวเริ่มเมื่อต้องการกราบบังคมทูลหรือกราบทูล พระราชวงศ์ ด้วยวาจา หรือเมื่อต้องการเขียนหนังสือถึง ส่วน **คำลงท้าย** หมายถึง คำกล่าวต่อจากข้อความที่ได้กราบบังคมทูลหรือกราบทูลแล้ว ถ้าเป็นการกราบบังคมทูลหรือกราบทูลด้วยหนังสือ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 64)

ลำดับชั้น	คำขึ้นต้น / ลงท้าย	
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	คำขึ้นต้น	ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม
	คำลงท้าย	ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
	ชื่อที่เขียนลงท้ายนั้นให้เขียนด้วยคำว่า ข้าพระพุทธเจ้า	
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมาร	คำขึ้นต้น	ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทราบฝ่าละอองพระบาท หรือ ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทรงทราบฝ่าละอองพระบาท
	คำลงท้าย	ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม หรือ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
	ชื่อที่เขียนลงท้ายนั้นให้เขียนด้วยคำว่า ข้าพระพุทธเจ้า	
สมเด็จพระเจ้าฟ้า	คำขึ้นต้น	ขอพระราชทานกราบทูล ทราบฝ่าพระบาท
	คำลงท้าย	ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
	ชื่อที่เขียนลงท้ายนั้นให้เขียนด้วยคำว่า ข้าพระพุทธเจ้า	

ลำดับชั้น	คำขึ้นต้น / ลงท้าย	
พระเจ้าวรวงศ์เธอ และ พระองค์เจ้า	คำขึ้นต้น	กราบทูล (ระบุนาม) ทราบฝ่าพระบาท
	คำลงท้าย	ควรมิควรแล้วแต่โปรด
	ชื่อที่เขียนลงท้ายนั้นให้เขียนด้วยคำว่า เกล้ากระหม่อม(ชาย) เกล้ากระหม่อมฉัน(หญิง) ถ้าเป็นการกราบทูลด้วยวาจาไม่ต้องเอ่ยพระนาม	
พระวรวงศ์เธอ และ พระองค์เจ้า	คำขึ้นต้น	ทูล (ระบุนาม) ทราบฝ่าพระบาท
	คำลงท้าย	ควรมิควรแล้วแต่โปรด
	ชื่อที่เขียนลงท้ายนั้นให้เขียนด้วยคำว่า กระหม่อม(ชาย) หม่อมฉัน(หญิง) ถ้าเป็นการกราบทูลด้วยวาจาไม่ต้องเอ่ยพระนาม	
หม่อมเจ้า	คำขึ้นต้น	ทูล (ระบุนาม)
	คำลงท้าย	แล้วแต่จะโปรด
	ชื่อที่เขียนลงท้ายนั้นให้เขียนด้วยคำว่า กระหม่อม(ชาย) หม่อมฉัน(หญิง) ถ้าเป็นการกราบทูลด้วยวาจา ให้ใช้คำขึ้นต้นว่า ทูล ฝ่าพระบาท และไม่ต้องเอ่ยพระนาม	

3. คำรับ

คำรับ หมายถึง คำที่กล่าวรับคำเรียกขาน หรือรับคำที่ผู้อื่นพูดมา อย่างที่ ในภาษาสามัญใช้ว่า ครับ ขา ค่ะ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือ พระราชวงศ์มีกระแสพระราชดำรัสหรือ พระดำรัสด้วย ก็ต้องกล่าวคำรับตามชั้น ของพระราชวงศ์ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 66)

ลำดับชั้น	คำรับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	พระสงฆ์กราบบังคมทูลว่า ขอถวายพระพร
	ชายหญิงทั่วไปกราบบังคมทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	พระสงฆ์ ใช้ว่า ขอถวายพระพร
	ชายหญิงทั่วไป ใช้ว่า พระพุทธเจ้าข้า
สมเด็จพระเจ้าฟ้า	พระสงฆ์ ใช้ว่า ถวายพระพร
	ชายหญิงทั่วไป ใช้ว่า พระพุทธเจ้าข้า
พระราชวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า และหม่อมเจ้า	ระสงฆ์ ใช้ว่า ถวายพระพร
	ชาย ใช้ว่า กระหม่อม
	หญิง ใช้ว่า เพคะ

4. คำสรรพนาม

คำสรรพนามที่ต้องทำให้เป็นราชาศัพท์ คือ บุรุษสรรพนาม ซึ่งใช้เป็นบุรุษที่ ๑ แทนผู้พูด ใช้เป็นบุรุษที่ ๒ และบุรุษที่ ๓ แทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชวงศ์ คำสรรพนามซึ่งใช้ในการกราบบังคมทูล กราบทูล และทูล มีดังนี้ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 67)

ลำดับชั้น	คำสรรพนาม	
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	บุรุษที่ 1	ข้าพระพุทธเจ้า
	บุรุษที่ 2	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
	บุรุษที่ 3	พระองค์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	บุรุษที่ 1	ข้าพระพุทธเจ้า
	บุรุษที่ 2	ใต้ฝ่าละอองพระบาท
	บุรุษที่ 3	พระองค์
สมเด็จพระเจ้าฟ้า	บุรุษที่ 1	ข้าพระพุทธเจ้า
	บุรุษที่ 2	ใต้ฝ่าพระบาท
	บุรุษที่ 3	พระองค์

ลำดับชั้น	คำสรรพนาม	
พระเจ้าวรวงศ์เธอ และ พระองค์เจ้า	บุรุษที่ 1	ชายใช้ว่า เกล้ากระหม่อม หญิงใช้ว่า เกล้าหม่อมฉัน
	บุรุษที่ 2	ฝ่าพระบาท
	บุรุษที่ 3	พระองค์ พระองค์หญิง
พระวรวงศ์เธอ และ พระองค์เจ้า	บุรุษที่ 1	ชายใช้ว่า กระหม่อม หญิงใช้ว่า หม่อมฉัน
	บุรุษที่ 2	ฝ่าพระบาท
	บุรุษที่ 3	พระองค์ พระองค์หญิง
หม่อมเจ้า	บุรุษที่ 1	ชายใช้ว่า กระหม่อม หญิงใช้ว่า หม่อมฉัน
	บุรุษที่ 2	ฝ่าพระบาท
	บุรุษที่ 3	ท่าน ท่านหญิง, ท่านชาย

5. คำนาม

5.1 คำนามสามัญญ์

เฉพาะคำนามสามัญญ์ หรือสามานยนามที่หมายถึงบุคคลหรือสิ่งที่เป็นของ พระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และ พระราชวงศ์ เช่น อวัยวะ อายุ โชคชะตา โรคภัย ครอบครัว เครื่องแต่งกาย ที่อยู่ ของใช้ ยานพาหนะ ฯลฯ

คำนามสามัญญ์ทำให้เป็นคำราชาศัพท์ได้ด้วยการเปลี่ยน คำเติมหน่วยคำเติมหน้าหรือ หน่วยคำเติมหลัง หรือตกแต่งด้วยวิธีที่เหมาะสม คำศัพท์ ที่เป็นคำนามแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ตามลำดับ ความสำคัญ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 69-70) ได้แก่

- 1) บุคคลและสิ่งสำคัญที่ควรยกย่อง
- 2) บุคคลและสิ่งสำคัญรองลงมา
- 3) บุคคลและสิ่งสำคัญทั่วไป

5.1 คำนามสามัญ (ต่อ)

1) บุคคลและสิ่งสำคัญที่ควรยกย่อง

ใช้หน่วยคำเต็มหน้า พระบรมอรรคราช พระบรมมหาราช พระบรมมหา พระบรมราช พระบรม
พระอัครราช พระอัคร หรือ พระมหา เช่น

พระบรมอรรคราชบรรพบุรุษ

พระมหามงกุฎ

พระบรมมหาราชวัง

พระบรมศพ

พระบรมมหาชนก

พระบรมเดชาณุภาพ

พระอัครราชเทวี

พระอัครราชชายา

5.1 คำนามสามัญ (ต่อ)

2) บุคคลและสิ่งสำคัญรองลงมา

คำนามที่เป็นชื่อบุคคล หรือสิ่งสำคัญที่ควรยกย่องรองลงมา หรือที่ ประสงค์จะให้แตกต่างกับเจ้านายองค์อื่น ใช้หน่วยคำเติมหน้า **พระราช** เช่น

ญาติ : พระราชบิดา พระราชมารดา พระราชอนุชา

คำนามอื่น : พระราชวัง พระราชนิเวศน์ พระราชทรัพย์

คำที่ประกอบด้วยคำว่า **พระบรมราช** หรือ **พระราช** อยู่ตรงกลาง เช่น วันพระบรมราชสมภพ
ดวงพระบรมราชสมภพ เป็นต้น

5.1 คำนามสามัญ (ต่อ)

3) บุคคลและสิ่งสำคัญทั่วไป

ใช้หน่วยคำเติมหน้าว่า **พระ** เช่น

ญาติ ถ้าเป็นคำบาลีสันสกฤต ให้เติมหน่วยคำว่า **พระ** : พระอัยกา พระปิตุลา พระญาติ

ถ้าเป็นคำไทย ให้เติมหน่วยคำเติมหน้าว่า **พระเจ้า** : พระเจ้าลูก พระเจ้าพี่ยาเธอ

ข้าราชการบริพารและผู้อื่น : พระอาจารย์ พระอุปัชฌาย์ นาง**พระ**กำนัล

นางสนอง**พระ**โอษฐ์ (คำที่ประกอบศัพท์ให้ **พระ** อยู่ตรงกลาง)

5.1 คำนามสามัญ (ต่อ)

3) บุคคลและสิ่งสำคัญทั่วไป

ใช้หน่วยคำเต็มหน้าว่า **พระ** เช่น

อวัยวะ และสิ่งเกี่ยวกับร่างกาย : พระองค์ พระนลาฏ พระมัสสุ พระหนุ

พระกัณฐมณี พระรากลขวิญ พระวิกกะ พระโลมา

เครื่องแต่งกาย : พระมาลา ถุงพระบาท ผ้าพันพระศอ ฉลองพระเนตร

เครื่องประดับ : พระจุฬามณี พระอุณหิส พระปิ่นหนึ่ง พระมหามงกุฏ ทองพระกร

ของใช้ : พระสุพรรณภาชน์ พระสุพรรณศรี พระสุจหนี่ พระเขนย พระสาาง

ที่อยู่ : พระตำหนัก พระที่นั่ง

ข้อสังเกตบางประการในการสร้างคำนามราชาศัพท์ที่มีมาแต่โบราณ

1) คำว่า หลวง ใช้ประกอบท้ายคำไทยบางคำ เช่น ลูกหลวง หลานหลวง ช่างหลวง ม้าหลวง เรือหลวง สวนหลวง ศาลหลวง

2) คำว่า ต้น ใช้ประกอบท้ายคำไทยบางคำ มีความหมายว่า สิ่งที่ดี ซึ่งเป็นของพระมหากษัตริย์ เช่น ช่างต้น ม้าต้น เรือต้น เรือนต้น เครื่องต้น การเสด็จประพาสต้น

3) คำว่า พระที่นั่ง ใช้ประกอบท้ายคำเรียกยานพาหนะต่างๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระราชวงศ์ชั้นสูงประทับ เช่น เครื่องบินพระที่นั่ง เฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง หรือ ฮ. พระที่นั่ง รถยนต์พระที่นั่ง เรือยนต์พระที่นั่ง

5. คำานาม

5.2 อาการนาม และคำที่เป็นนามธรรม

อาการนาม และคำที่เป็นนามธรรม ได้แก่คำที่หน่วยคำเติมหน้าหมายถึง ความคิด ความรู้ ความสามารถ ของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ใช้ พระราช เช่น (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 73)

พระราชดำริ พระราชวินิจฉัย พระราชกุศล พระราชอำนาจ พระราชประสงค์
บางคำใช้หน่วยคำเติมหน้า พระ เช่น

พระปรีชาสามารถ พระเมตตา พระกรุณา พระบารมี

ส่วนพระราชวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า ใช้หน่วยคำเติมหน้า พระ เช่น

พระดำริ พระดำรัส พระวินิจฉัย พระอำนาจ พระนิพนธ์

5. คำนาม

5.3 ลักษณะนาม

คำลักษณะนามที่มีรูปราชาศัพท์มีดังนี้ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 73)

- 1) คำลักษณะนามสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชวงศ์ ชั้นสูง ใช้ว่า **พระองค์**
เช่น สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าทั้งสอง**พระองค์**
- 2) พระราชวงศ์ชั้นรองลงมาใช้ว่า **องค์** เช่น หม่อมเจ้าประสูติอีก**องค์**หนึ่งแล้ว

5.3 ลักษณะนาม (ต่อ)

คำลักษณะนามที่มีรูปราชาศัพท์มีดังนี้ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 73)

3) ลักษณะนามของชื่ออวัยวะส่วนสำคัญของร่างกาย และสิ่งที่เกี่ยวข้อง พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ใช้ **องค์** **เครื่องใช้** **เครื่องเสวย** เช่น

- พระทนต์ ๒ องค์ (คำ)
- พระราชตำราสองคี่นี้
- เสวยพระกระยาหารได้หลายองค์ (คำ)
- พระที่นั่ง องค์ (หลัง) แรก
- พระแสงปืน ๑ องค์ (กระบอก)

5.3 ลักษณะนาม (ต่อ)

คำลักษณะนามที่มีรูปราชาศัพท์มีดังนี้ (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 : 73)

4) ลักษณะนามที่บอกปีของอายุ ใช้ **พรรษา** และ **ปี** เช่น

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม

พ.ศ. 2550

- พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ มีพระชันษา 2 ปีในวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.

2550

6. คำกริยา

ราชาศัพท์เหล่านี้ไม่ต้องเปลี่ยนรูปอีก โดยคำเหล่านี้**ไม่ต้องเติม ทรง นำหน้า** (บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 , 2555 :74) เช่น

พระราชทาน	เสวย
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม	บรรทม
โปรด	ทรง
เสด็จ	ประทับ

6. คำกริยา (ต่อ)

คำกริยาธรรมดา เมื่อจะใช้ต้องเปลี่ยนเป็นคำราชาศัพท์ตามวิธีการดังนี้

1. ใช้หน่วยคำ**เต็มหน้า ทรง นำหน้าคำนามราชาศัพท์**เพื่อทำให้เป็นคำกริยารราชาศัพท์ เช่น ทรงพระมหากرุณา ทรงพระกรุณา ทรงพระราชดำริ ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงพระบังคน ทรงพระประชวร ทรงพระผนวช
2. ใช้หน่วยคำ**เต็มหน้า ทรง นำหน้าคำนามธรรมดา** เพื่อทำให้เป็น คำกริยารราชาศัพท์ มีความหมายว่าใช้สิ่งนั้นๆ ในการแปลต้องเติมคำกริยาตามความเหมาะสม เช่น ทรงม้า แปลว่า ซี่ม้า ทรงปิ่น แปลว่า ยิงปิ่น ทรงเรือใบ แปลว่า เล่นเรือใบ ทรงสกี แปลว่า เล่นสกี เป็นต้น

6. คำกริยา (ต่อ)

คำกริยาธรรมดา เมื่อจะใช้ต้องเปลี่ยนเป็นคำราชาศัพท์ตามวิธีการดังนี้

3. ใช้หน่วยคำเติมหน้า ทรง นำหน้าคำกริยาธรรมดาเพื่อทำให้เป็น คำกริยาราชาศัพท์ เช่น ทรงฟัง ทรงยืน ทรงผนวช ทรงพิมพ์คอมพิวเตอร์ ทรงรับทูตานุทูต ทรงทักทาย ทรงถาม ทรงชี้พระหัตถ์ ทรงขับรถพระที่นั่ง ทรงปลุกต้นไม้ ทรงเกี่ยวข้าว

4. ใช้คำว่า เสด็จ นำหน้ากริยาธรรมดาและกริยาราชาศัพท์บางคำ เช่น เสด็จไป เสด็จกลับ เสด็จมา เสด็จขึ้น เสด็จลง เสด็จอยู่ เสด็จ-เถลิงถวัลยราชสมบัติ เสด็จสวรรคต เสด็จประพาส

คำว่า	พระราชวงศ์	คำราชาศัพท์ที่ใช้
คำสั่ง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	พระบรมราชโองการ
	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	พระราชเสาวนีย์
	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร	พระราชดำรัสสั่ง, พระราชบัญชา
	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	พระราชดำรัสสั่ง, พระราชบัญชา
	สมเด็จพระเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า	พระดำรัสสั่ง
	หม่อมเจ้า	รับสั่ง

คำว่า	พระราชวงศ์	คำราชาศัพท์ที่ใช้
วันเกิด	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	วันพระบรมราชสมภพ
	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	วันพระราชสมภพ
	สมเด็จพระเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า หม่อมเจ้า	วันประสูติ

คำว่า	พระราชวงศ์	คำราชาศัพท์ที่ใช้
ไป	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	เสด็จพระราชดำเนินไป
	สมเด็จพระเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า หม่อมเจ้า	เสด็จไป

คำว่า	พระราชวงศ์	คำราชาศัพท์ที่ใช้
ตาย	พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศ์	สวรรคต, เสด็จสวรรคต
	พระราชวงศ์ที่ดำรงพระอิสริยยศกิติ์สูง ทรงพระเศวตฉัตร 7 ชั้น	ทิวงคต, เสด็จทิวงคต
	พระราชวงศ์ชั้นเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า	สิ้นพระชนม์
	หม่อมเจ้า	สิ้นชีพิตักษัย, ถึงชีพิตักษัย

รายการอ้างอิง

กาญจนา นาคสกุล.(2542).คำเขมรในราชาศัพท์. ใน กาญจนา นาคสกุล และอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล(บรรณาธิการ), **ราชาศัพท์กับสังคมไทย**.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 129-135.

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.(2555). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4 : วัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2563).**ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**.(พิมพ์ครั้งที่ 3) .กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ,(2564).**ราชาศัพท์**.(พิมพ์ครั้งที่ 6).กรุงเทพฯ : ซีดี มีเดีย ไกด์.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์.(2556).**ภาษาศาสตร์สังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 5).กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/117/T_0001.PDF

